ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'. ΑΡΙΘ. 48	Ἐν Πειραιεῖ Ἀπρίλιος 1887	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐὰν ἐν τοῖς δέλτοις τῆς ἱστορίας πολυπλάγκτου τοῦ ἀνθρώπου ἐσημειώθησαν ποτὲ ἀδιάλειπτοι περιπέτειαι καὶ διηνεκεῖς συμφοραὶ κατασπαράττουσαι τὴν καρδίαν καὶ τὴν σκοτοδίνην ἐν τῇ διανοίᾳ διαχέουσαι, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μείζονες ὑπῆρξαν αἱ ἐφ' ἡμῶν ἐνσκήψασαι καὶ ὧν ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον πάντως ἤθελεν εἶσθαι ἡ περιγραφὴ αὐτῶν, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐνταῦθα ἐνῷ σκοποῦμεν μᾶλλον νὰ ἐξαιτήσωμεν συγγνώμας ἐπὶ τῇ ἀκουσίᾳ διακοπῇ τῆς τακτικῆς ἡμῶν πορείας ἢ διὰ θλιβερωτάτων καὶ σπαραξικαρδίων ἀφηγήσεων νὰ λυπήσωμεν τοὺς φιλομούσους συνδρομητὰς τοῦ *Ἀπόλλωνος*.

Ἀναγράφοντες ἐν τούτοις τὰ ἀνωτέρω, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ σημειόσωμεν ὅτι μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων αἰτίων ἐξαιρέσει τοῦ ὑπερτάτου πάντων, τοῦ αἰφνηδίου θανάτου τοῦ πολυκλαύστου Πατρός μου, τοῦ μόνου ἀρρωγοῦ καὶ προστάτου μου, βοηθοῦ δὲ ἀκαμάτου ἐν τῷ πολυμόχθῳ ἔργῳ μου, ὑπῆρξεν ὁ σφαιτερισμὸς καὶ ἡ κατάχρησις σπουδαιοτάτου ποσοῦ συνδρομῶν, ὑπὸ χρυσολόγων τινων ἀνταποκριτῶν ἡμῶν, οἵτινες ἀφοῦ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐξηπάτουν ἡμᾶς δι' ἐρωτικῶν ὄντως ὑποσχέσεων, ἐγένοντο ἐπὶ τέλει ἄφαντοι, ἀφέντες ἡμᾶς θύματα τῆς εὐγενοῦς καὶ ἀγνῆς εὐπιστίας, καὶ ζημίας χιλιάδων δραχμῶν, ἐκ καταφρονήσεως δὲ καὶ βδελυγμίας δὲν κατονομάζομεν αὐτοὺς διότι ἐγεννήθημεν καὶ θὰ ἀποθάνωμεν πάντοτε ἀνώτεροι τοῦ χρήματος καὶ οὐχὶ κατώτεροι τῆς περιοπῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Παρηγορίαν οὐχ ἧττον ἀντλοῦντες καὶ θάρρος ἐκ τῆς ἀπαραμειώτου ὑπολήψεως καὶ τοῦ ἀμεταβλήτου περὶ ἡμῶν φρονήματος τῶν πολυτίμων καὶ εὐγενῶν φίλων μας ἀναμφισβήτητον δὲ τὸ συνεπὲς τοῦ χαρακτῆρος, πρὸς δὲ καὶ τὴν πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων ἡμῶν πρὸς τοὺς κ.κ. συνδρομητὰς τοῦ «Ἀπόλλωνος» ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἐπιδεικνύμενοι ἀδιστάκτως πεπείσμεθα ὅτι οὐ μόνον ἀποδώσωσιν ἡμῖν τὴν προσήκουσαν δικαιοσύνην, ἀλλὰ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀναπτύξωσιν ἐν ἑαυτοῖς, πολλῷ μείζονας ὑπὲρ Ὑμῶν συμπαθείας· καθόσον ἀρκούντως διέγνωσαν τοὺς ὑπερανθρώπους κόπους, καὶ τὴν ἀκραιφνῆ ἀφοσίωσιν μεθ' ἧς ἀφιερώθημεν ὑπὲρ τῆς εὐωδόσεως τοῦ πολυμόχθου Ἡμῶν ἔργου· οὕτινος ὡς ἀπεδείχθη, ὁ προορισμὸς οὐκ ἔστιν ἡ χρηματολογία ἐκ τοῦ ἄλλως τε εὐτελοῦς ὅσων καὶ γλίσχρου τιμήματος, ἀλλ' ἡ διάδοσις τῶν Ἑλληνικῶν φώτων καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογικῆς κινήσεως πανταχοῦ καὶ μέχρι τῶν ἀποτάτων τόπων τῆς Ὑφηλίου, ὅπου ἂν οἰκοῦσιν Ἕλληνες ἢ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα γινώσκουσιν ἀλλοδαποί. Καὶ ὄντως ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ἀναχωροῦντες προβαίνωμεν εἰς συμπλήρωσιν τοῦ τετάρτου τόμου, χωροῦντες ἅμα εἰς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν ἡμῶν, σὺν τῇ πεποιθήσει, ὅτι οὐ παύσωνται ὑποστηρίζοντες ἡμᾶς οἱ πολυπληθεῖς καὶ συμπαθέστατοι ἡμῶν φίλοι, διαχέοντες οὕτω βάλσαμον παρηγορίας καὶ θάρρους καὶ ἐλπίδος φῶς ἐν τῇ ὑπὸ τοσούτων καὶ τηλικούτων βιωτικῶν νεφελῶν σκοταζομένῃ ψυχῇ μας, καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ, ἐκφράζομεν τὴν διάπυρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην τοῖς τοσοῦτον εὐγενῶς παρασχοῦσιν ἡμῖν τήν τε πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν ὑποστήριξιν.

Ἐπίσης δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εὐγνώμονας ἡμῶν εὐχαριστίας, καὶ πρὸς τοὺς κ.κ. διευθυντὰς καὶ ἐκδότας τῶν φιλολογικῶν καὶ ἐθνολογικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐφημερίδων, οἵτινες ἐν τοῖς δελτίοις τοῖς ὑπ' αὐτῶν δημοσιευομένοις περὶ

τῆς κινήσεως, τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογίας, ἀείποτε μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέρονσος εὐφήμου ἐποιήσαντο μνείας περὶ τοῦ «Ἀπόλλωνος» καὶ εἰλικρινῶς συνεχάρησαν ἡμῖν δι' οὓς κόπους ὑπερφυσικούς, ὡς ἐκ τῆς συμφορᾶς μας καταβάλλομεν, ἐν τῷ εὐγενεῖ τῶν γραμμάτων ἀγῶνι. Οὐχ ἧττον τὰς ἡμετέρας χάριτας ὁμολογοῦμεν, καὶ τοῖς ἀναδημοσιεύσασιν ἐν τοῖς δημοσιογραφικοῖς αὐτῶν ὀργάνοις, πολλὰς τῶν ἐν τῷ «Ἀπόλλωνι» δημοσιευθεισῶν διατριβῶν, καὶ πρὸς τοὺς εὐαρεστηθέντας νὰ μεταγλωττίσωσιν ἕνια τῶν ἡμετέρων ποιημάτων εἰς τὰς ἑαυτῶν διαλέκτους.

Τὸ πρόγραμμα τῆς πορείας ἡμῶν ἔσται τὸ αὐτό, συμπληροῦντες τὰς ὑπὸ τῆς πείρας ὑποδειχθείσας ἡμῖν ἐλλείψεις, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τούτῳ τὴν ἀντίληψιν τῆς θείας προνοίας, καὶ ἔχομεν δι' ἐλπίδος, ὅτι οὐέ ποτε εὐλίμενοι γενόμενοι θὰ ἐπισφραγίσωμεν τὴν πορείαν ἡμῶν διὰ τοῦ ἀθανάτου ἐκείνου τῶν Δαρδάνων λογίου· «ὁ ἐπιμένων νικᾷ».

ΧΡΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Πλάτωνος ἄξια μελέτης καὶ σπουδῆς ἐθεωρήθησαν τὰ περὶ τῶν χρωμάτων, ἐν δὲ τῷ παρελθόντι καὶ τῷ παρόντι αἰῶνι πολλαὶ εἰδικαὶ πραγματεῖαι ἐξεδόθησαν ὑπ' ἀνδρῶν τὸ μὲν χάριν τῆς ἐπιστήμης, τὸ δὲ χάριν τοῦ ἐμπορίου· ἕκαστος δὲ τῶν συγγραφέων ἠσχολήθη σὺν τοῖς ἄλλοις ἵνα ἐξεύρῃ ἢ πλάσῃ καὶ τοὺς ὅρους καὶ τὰ ὀνόματα τῶν χρωμάτων, ὅπως συνενναῶνται πρὸς ἀλλήλους οἵ τ' ἐπιστήμονες καὶ οἱ ἐμπορευόμενοι, διότι ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν χρωμάτων καὶ τῆς λεπτῆς αὐτῶν διαφορᾶς ἄλλοι ἄλλα τοῖς αὐτοῖς χρώμασιν ὀνόματα ἀπέδιδον. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν οὐδείς ποτε συνέγραψέ τι περὶ τούτου πλὴν τοῦ κ. Ἀνδρέα Κορδέλλα, ὅστις πρὸ διετίας ἐξέδωκεν ἄριστον σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον: «*Χρωματολογία ἤτοι περὶ φύσεως, ὀνομασίας καὶ τῆς φυσικῆς συστάσεως τῶν χρωμάτων παρά τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις — Μετὰ 11 πινάκων κατασκευασθέντων ὑπὸ Ι. Ἰρλιγγέρου ἐν Στουττγάρτῃ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ μετὰ 16 ξυλογραφημάτων ἐν τῷ κειμένῳ. Ἐν Ἀθήναις, 1886, 4ον, σελ. ιε'+188*». Τὸ σύγγραμμα διαιρεῖται εἰς δύο *μέρη* καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τῷ «προπαρασκευαστικῷ ἢ θεωρητικῷ» περιέχονται: *ὁρισμός, γένη, ὀνομασίαι, κατάταξις* καὶ *ἔντασις τῶν χρωμάτων* καὶ *χρωματολογικὰ διαγράμματα, χρωματολογικοὶ κύκλοι* καὶ *συμπληρωτικά χρώματα*· εἶτα δ' ἕπονται *ἑπτὰ χρωματολογικοὶ κύκλοι*. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει «τῷ πρακτικῷ ἢ περιγραφικῷ» περιλαμβάνονται: *πρῶτον* μέσα πρὸς ἄσκησιν τῆς *ἀντιλήψεως, διακρίσεως, παραστάσεως* καὶ *ὀνόματα* τῶν χρωμάτων· *δεύτερον ὁρισμὸς* καὶ *ὀνοματοθεσία* αὐτῶν· *τρίτον σημειώσεις* καὶ *ἐτυμολογία* τῆς ὀνοματολογίας αὐτῶν· *τέταρτον αἱ χρωματιστικαὶ οὐσίαι*· καὶ τέλος *ἐξηγήσεις ἀχρόων πινάκων καὶ ξυλογραφημάτων*. Ὁμολογῶ πεπαρρησιασμένως ὅτι οἱ ἕνδεκα λαμπροὶ πίνακες οἱ ἐν τέλει τοῦ ἀρίστου συγγράμματος δύνανται νὰ κοσμῶσι παντὸς ἀνδρὸς λογίου τε καὶ βιομηχάνου τὸ μελετητήριον καὶ παντὸς σχολείου τὰς αἰθούσας ἀντὶ τῶν γελοίων συνήθως ἀνηρτημένων εἰκονίων ὡς θέλγοντες τοὺς ὀφθαλμούς, ἀσκοῦντες τὴν κρίσιν καὶ τὴν διάνοιαν καὶ διεγείροντες αἰσθήματα ἐν τῇ καρδίᾳ. Τὸ πολύκροτον «Οὐδὲν ἐν τῷ νῷ εἰμὴ πρότερον ἐν τῇ αἰσθήσει» καὶ ἄκων ἀναμιμνήσκεταί τις θεώμενος ὀξυτάτῳ ὄμματι τὴν ποικιλίαν, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν εὐχρόων χρωμάτων πρὸς ἄλληλα.

Ἡ *οἰκονομία δ'* ἐν γένει καὶ ἡ *μέθοδος* τοῦ συγγράμματος ἔχουσι καλῶς, διότι ἡ ἐκλογὴ τῆς ὕλης καὶ ἡ κατὰ λόγον καὶ ἐν συμμετρίᾳ κατάταξις αὐτῆς διήκουσι καθ' ὅλον τὸ σύγγραμμα οὕτως ἁρμονικῶς, ὥστε τῶν ἀπείρων χρωμάτων δύναταί τις ἔχειν ἔννοιαν πλήρη Ὀρθῶς δὲ μεταχειρίζεται ὁ συγγραφεὺς προκειμένου περὶ φυσικοῦ καὶ τεχνικοῦ φαινομένου τὴν ἔκπαλαι κρατοῦσαν καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Ἀριστοτέλους *ἀναλυτικὴν* μέθοδον. Εἰ δὲ τῆς μεθόδου ταύτης χρῆσιν ὁ συγγραφεὺς ἐποιεῖτο, ἥτις κάλλιστα ἐφαρμόζεται, καὶ ἐν τῇ ἱστορικῇ περὶ χρωμάτων ἐπιστημονικῇ θεωρίᾳ, ἤτοι ἐν τῇ σὺν τῷ χρόνῳ ἀναπτύξει, θὰ ἦτο τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ πολλῷ τελειότερον καὶ διδακτικώτερον. Διότι ἐκ τοῦ προκειμένου συγγράμματος διδάσκεταί τις *ἐντελῶς* μέν, ἵνα μὴ εἴπω *ἐντελέστατα*, τὴν νῦν τοῦ ζητήματος κατάστασιν, *ἀτελῶς δ'* ὅμως τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Βεβαίως δυσχερέστατον τοῦτο· ἀλλ' ὁ Ἀνδρέας Κορδέλλας ὢν ἐπηβολώτατος τῆς παιδείας καὶ τῆς περὶ χρωμάτων ἐπιστήμης ἄτε, εἴ πέρ τις καὶ ἄλλος, κρατιστεύων ἐν τοῖς περὶ *μεταλλουργίας, ὀρυκτολογίας* καὶ *γεωλογίας* ζητήμασιν, ὧν ἡ γνῶσις προϋποτίθεται τῆς περὶ χρωμάτων διδασκαλίας, ἄριστα ἠδύνατο νὰ προτάξῃ τοῦ ὅλου καὶ τοιαύτην ἱστορικὴν πραγματείαν, ἧς ἡμεῖς μάλιστα οἱ Ἕλληνες οἱ πάντη τοιούτων γνώσεων ξένοι ἔχομεν χρείαν, κατὰ τοσοῦτο δὴ μάλιστα, καθ' ὅσον πλὴν ἄλλων ἐπιθυμοῦμεν νὰ γινώσκωμεν τίνες καὶ ὁποῖαι αἱ γνώσεις καὶ θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, τοῦ Θεοφράστου καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἡμῶν προγόνων, οἵτινες περὶ τοιούτων πραγμάτων ἐν τοῖς αὐτῶν συγγράμμασι διέλαβον. Τοῦ ἔργου δὲ τούτου οἱ φιλόλογοι ἐν μέρει δύνανται νὰ εἶνε ἐγκρατεῖς, ὡς στερούμενοι εἰδικῶν περὶ αὐτοῦ γνώσεων.

Καὶ περὶ ταῦτα μὲν ἔχει ἐλλιπῶς τὸ βιβλίον, καίτοι ὁ συγγραφεὺς ἐν μὲν σελίδι 7 καὶ ἀλλαχοῦ μνημονεύει πολλοὺς τῶν ἀρχαίων κατὰ τὸν Γερμανὸν Πράντελον, οἷον Πυθαγορείους, Ἐμπεδοκλέα, Δημόκριτον, Ἀναξαγόραν, Ἱπποκράτην, Πλάτωνα, Ἀριστοτέλην, Θεόφραστον, Στωικούς, Πλούταρχον, Γαλινόν, Διοσκορίδην, ἐν δὲ σελίδι 15 καὶ 16 σταχυολογεῖ ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους ἰδίως τὰ περὶ *ἐντάσεως* τῶν χρωμάτων καὶ ἄλλα ἐν ἄλλαις σελίσιν· οἷον ἐν τῇ 18, 19 καὶ 20.

Ἀλλ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὴν σήμερον κατάστασιν τοῦ περὶ χρωμάτων ζητήματος τὸ προκείμενον βιβλίον εἶνε τὸ *μόνον* παρ' ἡμῖν, διότι ὁ συγγραφεὺς ἐφιλοτιμήθη οὐ μόνον νὰ λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅ,τι ἄξιον λόγου ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς Ἑσπερίας ἐγράφη, ἀλλὰ καὶ ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἐσπούδασε τὰ περὶ τὴν παρασκευὴν ἰδίως τῶν *ἐγχρόων πινάκων* ἐν Βιέννῃ, Στουτγάρτῃ καὶ Βερολίνῳ.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τῶν *γενῶν τῶν χρωμάτων* ὅση αὐτῷ δύναμις ἔλαβε πολλοὺς ὅρους παρὰ τῶν ἀρχαίων, οἷοι *διειδής, ἰδιόχρους, οἰκεῖος, ἀλλόχρους, κατὰ συμβεβηκός, φάντασμα, σύμφθαρσις, ἐκ συμφθάρσεως, συνεφθαρμένα, φθορά, ὀρφνινος, χροιά, κιρρόν, στίλβον, φλογῶδες* κτλ.

Μετὰ δὲ τὴν κατάταξιν τῶν χρωμάτων καὶ τὰ περὶ τὴν *ἔντασιν* αὐτῶν μεταβαίνει εἰς τοὺς χρωματολογικοὺς κύκλους, ἐν οἷς καὶ περὶ τῶν συμπληρωτικῶν χρωμάτων, τοῦ Γοιθίου, Βρυκκίου, Ἐρσελίου, Βεζόλδου, Χευρευλίου καὶ Ἀδάμ, ἔνθα καὶ διὰ τῶν σχημάτων τὰ πάντα καθίστανται σαφῆ καὶ διδακτικά.

Ἀλλὰ τὸ πλούσιον καὶ δυσχερές, τὸ πολύτιμον καὶ ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαιότατον μέρος τοῦ βιβλίου εἶνε τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων· ἐν τούτῳ κεῖνται καὶ θαυμαστοὶ ὀνοματολογικοὶ πίνακες *ἑλληνιστί*, λατινιστί, γαλλιστί, γερμανιστὶ καὶ νεοελληνιστὶ (ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πάρου) μετ' ἀπείρων σημειώσεων πληροῦντες ὅλας σελίδας ἕξ καὶ ἑκατὸν (45—151), ἐφ' ᾧ, τό γ' ἐπ' ἐμοί, ἀπονέμω τῷ συγγραφεῖ ἀνενδοιάστως τὸν μέγιστον ἔπαινον· διότι σὺν τοῖς ἄλλοις διὰ τῆς περὶ τὰ ὀνόματα τῶν χρωμάτων διδασκαλίας αὐτοῦ ἔτεμεν ὁδὸν εὐθεῖαν καὶ ἀσφαλῆ, δι' ἧς ἐλπὶς νὰ διεξέλθωμεν ἐπὶ τέλους ἐκ τοῦ δυσεξίτου λαβυρίνθου τῶν ἐκ μίξεως *νεοελληνικῶν, γαλλικῶν, ἰταλικῶν, ἀγγλικῶν, τουρκικῶν* καὶ πάσης ἄλλης γλώσσης συμπεπιλημένων ἡμιβαρβάρων ὀνομάτων ἄλλων τε πραγμάτων καὶ μάλιστα τῶν ἐξ Εὐρώπης ὑφασμάτων, περὶ ἃ ὄντως ὑψοῦται ὑπὸ τῶν κυριῶν καὶ mademoiselle ὁ Βαβυλώνιος τῆς *ὀνοματοθεσίας* πύργος avec goût, καθ' ὅσον τοῦτο εἶνε une affaire de goût, ὡς τινες νεανίαι, gentilshomme γενόμενοι ἅτ' ἐπὶ δεκαετίαν ἐν τῷ γυμνασίῳ διαιτώμενοι, περισαίνοντες τὴν tournure κατεσκληκότος φάσματος εἰκοσαέτιδος γραίας τοιαῦτ' ἄττα συνήθως περιλέγουσιν avec gentilesse d'esprit, ἐφ' ᾧ καὶ θαυμαζονται αὐταὶ κἀκεῖνοι ὡς συμφύροντες δῆλα δὴ ἐξ ἀμαθίας λεξείδια γαλλικὰ μετὰ ἑλληνικῶν εἰς ὑπόμνησιν ἴσως τούτου:

Τὸ παρὸν συμβάν σου, φῶς μου
fut la cause de mon malheur
καὶ μὲ ἔκαμε νὰ χύσω
un si grand torrent des pleurs!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΡΕΜΟΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΝΑ ΧΙΜΑΙΡΑΣ

ΕΞ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΦΟΙΒΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Οὕτως εὐθὺς ὅ τε Ἰοβάτης καὶ ὁ Πελίας κατέλιπον τὴν ἑορτὴν καὶ ἐβάδισαν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἀναξιλάου, εἰς ὃν μετὰ μικρὸν ἀφικόμενοι ἔκπληκτοι ἔμαθον τὴν ἀπὸ τῆς Κορίνθου κρυφίαν τοῦ Πανδίονος ἀναχώρησιν.

«Ἀπὸ δέκα ἡμερῶν ἐγένετο ἄφαντος, ἀγνοοῦμεν δὲ ὅ,τι συμβαίνει αὐτῷ· ἀλλὰ χθὲς πρωὶ ἀνεύρομεν ἐκ παπύρου κύλινδρον πρὸς σέ, Ἰοβάτα, ἀπευθυνόμενον.»

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ Ἀναξίλαος ἐκόμισε καὶ ἀνεχείρισε τὸν κύλινδρον τῷ Ἰοβάτῃ, ὃν οὗτος ἐν σπουδῇ ἀσπασάμενος, οὐδεμίαν δὲ ἀνεχόμενος διατριβὴν ἀνέπτυξε θραύσας τὰς ἐκ κηροῦ σφραγίδας καὶ ἤρξατο ἀναγνώσκων:

«Πανδίων Ἰοβάτῃ Ἀλκίφρονι τῷ Ἀκεστορίδῃ χαίρειν.

«Πολὺν χρόνον συνεβιώσαμεν, ἀγαπητέ Ἰοβάτα, τὴν νεότητα ὁμοῦ διελθόντες, καὶ ἔγνωμεν πῶς μὲν οἱ θεοὶ διοικοῦσι τὸν κόσμον, οἱ δ' ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ διαιτῶνται.

«Αἱ Μοῖραι ἴσως βουληθεῖσαι ἵνα κολάσωσιν ἡμᾶς δι' ἁμαρτίας, ἃς οὐκ ἴσμεν, βασκάνως ἐδίωξαν ἐσχάτως, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀκρίσιος καταγνοὺς ἡμῶν θάνατον ἠνάγκασεν ἵνα ζῶμεν βίον μακρὰν τῆς πατρίδος, καὶ ὑπείκωμεν ἑσαεὶ τῷ νεύματι τοῦ διαφυλάξαντος ἡμῖν τὴν ζωὴν Δώρου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀναξιλάου, οὓς εἴθε ἡ Εἱμαρμένη φυλάττοι ἀπὸ παντὸς φθονεροῦ δαίμονος. Οὕτω τὰ ἀνθρώπινα ἀστάτως ἔχουσιν, Ἰοβάτα· ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ μετὰ τοῦ Πελίου μεθύοντες εὐδαιμονίᾳ, ἤδη ἀγνοοῦμεν τὴν τύχην αὐτοῦ ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ τηκόμενοι καὶ φεύγοντες καὶ αὐτοὺς τοὺς οἴκους τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἀλλ' ἔστω ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀφοσίωσις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πελίου ἀσπὶς τὰς κεφαλὰς ἡμῶν προασπίζουσα τῆς ἐπ' αὐτῶν μυκωμένης καταιγίδος, καὶ μὴ λανθανέτω ἡμᾶς ὅτι ἕως οὗ ἐπέλθῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡ Εἱμαρμένη λήψεται δίκην τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, οἱ ὑποκρινόμενοι μᾶλλον εὐτυχοῦσιν.

«Σύ, προσφιλὲς Ἰοβάτα, οὐκ ηὐτύχησας ἐν τῷ ἔρωτι, οὐδεμίαν δὲ προστίθημι περὶ τούτου λέξιν ἵνα μὴ πικράνω τὴν ἀγαθὴν καρδίαν σου. Εὐκόλως ἐρᾷ τις, ἀλλ' ἵνα ἐρασθῇ μετὰ τῆς αὐτῆς πίστεως, τοῦτο δυσκολώτατον πανυ, ὁ δὲ πόθος πραγματοῦται σπανίως.

«Οὕτω κἀγὼ ἀπέφευγον τὰς παρθένους κατὰ σὲ ὑπολαμβάνων τοὺς ὅρκους τοῦ αἰωνίου αὐτῶν ἔρωτος χαμερπῆ ὑποκρύπτοντας ἀπιστίαν, ὡς ἐσχάτως αὐτὸ κατέδειξεν ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ Ἀκρισίου Δανάη, ἡ τοῦ ἀτυχοῦς καὶ πολυδακρύτου Πελίου ἐρωμένη, εὔχομαι δὲ τοῖς ἀθανάτοις ἵνα ἐπανίδωμεν αὐτόν, καὶ ὅπως ὁμοῦ διήλθομεν τὴν νεότητα, οὕτω καὶ τὰ γῆρας συγκαταστρέψωμεν.

Ὁ Πελίας εἶχεν εὐπαθῆ ψυχὴν μὴ δεόμενος φίλτρων, ἐξορκισμῶν καὶ ἐπῳδῶν, ὅπως ἐνσπείρῃ ἔρωτα καὶ φιλίαν· διὸ αὖθις ἐπικαλοῦμαι τοὺς οὐρανίους θεοὺς ἵνα ἐπανίδωμεν τὸν ἀνεξάρνητον ἡμῶν φίλον, ὃς ἀφαιρῶν τῆς μνήμης τὰ λυπηρὰ γεγονότα, ἅπερ προὐξένησεν ἡμῖν ὁ πρὸς τὴν Δανάην ἔρως αὐτοῦ, πάλιν καταστήσει ἡμᾶς ὡς πρὶν εὐτυχεῖς. Ἀληθῶς ἡ ἀνάμνησις τοῦ Πελίου ἀκμαῖα ἀναγεννᾷ ἐν ἐμοὶ τὰ θέλγητρα τοῦ παρελθόντος βίου, ἀλλ' αὕτη θλιβερὰ ἄνευ αὐτοῦ, τὰ δὲ δάκρυα οὐδαμῶς ἐξαρκοῦσι πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ πόθου τοῦ ἐπανειδεῖν αὐτόν.

«Ἰοβάτα, μεθ' ὅσα περὶ τοῦ ἔρωτος ἔγνωμεν, καλῶς ἤδη γινώσκεις ὁποῖός εἰμι ἐπιφυλάττων τῇ φιλίᾳ τὴν καρδίαν, ἀγαπῶν σὲ καὶ μήποτε τοῦ Πελίου ἐπιλαθόμενος. Ἀλλ' ὅσον ἐπιπόλαιον ἐπίστευσα τὸ πάθος αὐτό, ἡ φύσις οὐκ ἐνδίδωσι τοῖς λογισμοῖς, οὓς ὁ ἄνθρωπος ἐνίοτε ἰδίᾳ λογίζεται[. . . .]

«Ἐσχάτως ἐν Κορίνθῳ συνηθροίζοντο πολλαὶ ἵνα τελέσωσι τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀφροδίτης. Ἐκ τύχης εἶδόν τινα ἐξ αὐτῶν σπανίου κάλλους, δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόλαυσιν προκαλοῦσαν, καὶ φιλόσοφον τὴν τῆς ψυχῆς θυμηδίαν ἐμπνέουσαν διὰ σπανίας εὐφυΐας, καλουμένην δὲ Ἀγλαΐαν.

«Ἡ χαρις τῆς μορφῆς αὐτῆς τέλεον ἀποτυποῖ τὴν σκεπτικὴν ἡδυπάθειαν τῶν τῆς Μέμφιδος καὶ τῶν Θηβῶν γυναικῶν, ἃς πολλάκις εἴδομεν ἐν Κορίνθῳ παρ' Ἀσιανοῖς δεσπόταις· ἀσθενὴς ῥοδίνη χροιὰ πρὸς τῇ θερμῇ πελιδνώσει τῶν παρειῶν ἐπαυξάνει τὸ γόητρον, καὶ οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ ὑγροί, ὧν ἡ φλογερὰ ἔλλαμψις εἰσδύεται μέχρι τοῦ βυθοῦ τῆς καρδίας τοῦ θεατοῦ ἀπεικονίζουσα τοὺς διακαεῖς τῆς ψυχῆς πόθους, περικυκλοῦνται ὑπὸ μακρῶν βλεφάρων, ὧν τῇ ἑλαρρᾷ σκιᾷ ὁ ἔρως ἀσμενίζει. Τὸ στόμα ἀείποτε ἡμίκλειστον ἔχουσα θερμῶς ἀποπνέει μύρα καὶ ὡσεὶ κεχρωματισμένον διὰ σιδείου καρποῦ ἀναζωπυρεῖ ἐπὶ τῶν χειλέων λάμπουσαν τὴν ἡδεῖαν φλόγα τοῦ πρὸς ἔρωτα περιπαθοῦς μειδιάματος τὸ πρόσωπον ὅλον περιβάλλοντος συμπαθέσι θελγήτροις.

«Ἄγνοῶ, Ἰοβάτα, εἰ ἀπετύπωσα καλῶς τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς ἀπαστράπτουσαν ψυχήν, τοῦθ' ὅπερ μόνον καθίστησι τὴν καλλονὴν τελείαν καταδεικνῦον τὴν καλοκἀγαθίαν τῆς καρδίας· εἰ οὐκ ἐπετέλεσα αὐτὸ ἐμπιστεύω σοι ῥᾳδίως εἰκάζοντι μορφὴν τοιαύτην, οἵαν ἐγὼ ἀνευρίσκω τὸ πρόσωπον τῆς καλῆς Ἀγλαΐας. Ἡ κόμη αὐτῆς ἐκτενισμένη ἐν πυκνοῖς πλοκάμοις μελαντέροις τῆς στιλβῆς ἑβένου ἐπισείεται περὶ τοὺς κροτάφους ὡσεὶ σκιὰ κατορθοῦσα τὴν ἐκ τῶν καυστικῶν τοῦ Φοίβου ἀκτίνων προφύλαξιν τῶν θαλλόντων τῶν παρειῶν ῥόδων. Οὕτως ἁπλοῦνται ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς, καὶ ὡς ἐν μέσῳ πυκνῶν μελάνων νεφῶν ἀναπαρίστησιν ἡ κεφαλὴ αὐτῆς τὴν δύσιν τερπνοτάτης τοῦ ἕαρος ἑσπέρας. Τὸ δὲ στῆθος ἠρέμα ἀναπαλλόμενον ὑπερβάλλει τὰς καλλονάς, ἃς οἱ καλλιτέχναι προσδιδόασι ταῖς θεαῖς τοῦ Ὀλύμπου, συντελοῦν οὕτω ὅπως θέλγῃ τὴν ψυχὴν καὶ δουλοῖ τὴν καρδίαν.

«Ὅ,τι χαρακτηρίζει τὴν ζωὴν τῆς καλῆς Ἀγλαΐας ἐστὶ τὸ φιλόλυπον ἐπικαλύπτον πᾶσαν τέρψιν αὐτῆς καὶ ἡ σιωπή, ἣν ἐνίοτε τηρεῖ καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις. «Τίς οἶδεν ἄν ποτε ἡ Δανάη ἀναμνησθῇ τοῦ Πελίου» εἰπέ μοι διεξελθόντι αὐτῇ τὰ κατὰ τὸν Πελίαν, αὐταῖς μόναις ταῖς λέξεσιν ἀρκεσθεῖσα μετὰ τὴν λυπηρὰν ἀφήγησιν τῆς τύχης τοῦ ἀγαθοῦ φίλου ἡμῶν.

«Μετ' αὐτῆς ἀπέρχομαι αὔριον εἰς Ἀθήνας. Τῷ Ἀναξιλάῳ οὐδὲν εἶπον φόβῳ μὴ παρεμποδίσῃ με τῆς ἀπολαύσεως ταύτης· Βεβαίωσον αὐτῷ, μὰ τοὺς πατρῴους θεούς, ὅτι παντάχοῦ καὶ ἀεὶ ἔσομαι πιστὸς αὐτῷ καὶ τῷ Δώρῳ, ὁμολογῶν χάριτας τοῖς ἀθανάτοις ὡς ἡμᾶς ἠξίωσαν, κατόπιν τῆς ἀπανθρώπου τοῦ Ἀκρισίου καθ' ἡμῶν ὀργῆς, τῆς παρ' αὐτοῖς μεγάλης εὐνοίας. Ὁ Ἀκρίσιος οὗτος διὰ σκληρότητος συνήθους τοῖς τυράννοις οὐδενὸς ἀπέλαυσε παρ' ἡμῶν, ἀλλ' ὁ Δῶρος καὶ ὁ Ἀναξίλαος ὀρθῶς προσαγορεύουσιν ἡμᾶς ἑταίρους πεποιθότες τῇ προθυμίᾳ ἡμῶν. Ἡ ἀγαθοεργία καλλίων τῆς κακοποιΐας· ὅτι εἰ τὸ ξῖφος φονεῦον γεννᾷ τὴν ἐκδίκησιν, ἡ καλοκἀγαθία καθίστησιν εὐτυχεῖς τὸν δεσπότην καὶ τὸν δοῦλον ἐμπνέουσα τὴν ἀγάπην διὰ τῆς εὐποιΐας.

«Ταῦτα γράφω οὐχ ἵνα ψέξω τὸν Ἀκρίσιον μὴ προσενεχθέντα ἡμῖν εὐνοϊκώτερον ὅπως λήψηται ἐν ταῖς μισηταῖς αὐτοῦ χερσὶ τὸν φίλον ἡμῶν· ὅτι τὸν Πελίαν τότε μόνον ὁ αἱμοχαρὴς οὗτος τύραννος ἠδύνατο ἵνα ἀποσπάσῃ τοῦ κόλπου ἡμῶν, ἐὰν συγχρόνως ἀπεχώριζε καὶ τὴν καρδίαν. Ἡ τύχη ἀβέβαιος, οὐδεὶς δ' ἀπαλλάσσεται τῆς εἱμαρμένης αὐτοῦ.

«Ἱκέτευσον τὸν Ἀναξίλαον ἵνα ἔλθῃς εἰς Ἀθήνας, ἃς πάντες θαυμαζουσι· πεποιθὼς δὲ τῇ κατανεύσει αὐτοῦ ἀναμένω σε ὅπως μετ' οὐ πολὺ ὁμοῦ ἐπιστρέψωμεν εἰς Κόρινθον, ἀγαπητὲ Ἰοβάτα.

«Μὴ ἀναζητήσῃς τὸ κηρόπλαστον ὁμοίωμα τοῦ Πελίου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀναξιλάου· ἔλαβον αὐτὸ ἵν' ἀποστείλω ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκτυπώσω διπλοῦν ἐκ χρυσοῦ ἕν τινι αὐτόθι χαλκείῳ, ὅτι τὰ χείλη ἡμῶν θερμὰ πολὺ βλάπτουσι τὸν μαλακὸν κηρὸν λίαν συνεχῶς ἐπ' αὐτοῦ προσκολλώμενα.

«Ἰοβάτα, οὔτε αἱ λέξεις οὔτε οἱ λόγοι καταδεικνύουσιν ὅτι αἰσθάνεταί τις· ἡ μνήμη διατηρεῖ τὴν φιλίαν, ἡ δὲ συμπάθεια κατανοεῖ τὴν προσφοράν.

«Ἀσπασαίμοι τὸν Ἀναξίλαον καὶ τὸν Δῶρον, καὶ πρεσβεύων τὴν ζωὴν ἐν τῷ εὖ ποιεῖν μὴ παῦε σὺν τῷ φιλτάτῳ Πελίᾳ μεμνημένος τοῦ τὰ γράμματα ταῦτα κατασπεύδοντος διὰ δακρύων καὶ φιλημάτων καὶ σὲ ἀγαπῶντος ΠΑΝΔΙΟΝΟΣ.»

ΦΩΤΕΙΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

— Πῶς ὀνομάζεσαι, μικρά μου; τὴν ἐρωτῶ.

— Φωτεινὴ μὲ λένε, κύριε, ἀπεκρίνατο ἐκείνη.

— Ἔλα ἐδῶ λοιπόν, Φωτεινή, τῇ λέγω. Πᾶμε εἰς τὸ σπίτι μου ν' ἀλλάξῃς ἐκεῖ φορέματα καὶ νὰ φροντίσωμεν νὰ εὕρωμεν κἀνένα συγγενῆ που, διὰ νὰ σὲ πάρῃ.

Ὑπήκουσε τὸ ἀτυχὲς καὶ ἐψέλλισεν «εὐχαριστῶ». Τὴν ἔλαβον ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ οὕτω κατήλθομεν τὴν μακρὰν τῶν Φιλελλήνων ὁδόν. Ἐνῷ ἐβαδίζομεν, παρετήρησα ὅτι ἐχώλαινε τὸν ἀριστερὸν πόδα.

— Τί ἔχεις καὶ χωλαίνεις; τὴν ἐρωτῶ. Μήπως εἶσαι ἀπὸ μικρὰ ἔτσι;

— Ὄχι, κύριε, μοὶ ἀποκρίνεται ἐκείνη. Ἀλλὰ πρὶν ἔπεσε μία πέτρα ἀπὸ τὴ σκεπὴ καὶ μὲ ἐκτύπησε καὶ μὲ πονεῖ πολύ.

Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος εἴδομεν κενὴν ἅμαξαν διερχομένην. Ἐκάλεσα τὸν ἁμαξηλάτην καὶ εἰσῆλθον μετὰ τοῦ κορασίου ἐντὸς αὐτῆς. Μετὰ δέκα λεπτὰ εὑρισκόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἔνθα τὸ ἀτυχὲς πλάσμα ἤλλαξεν ἐνδυμασίαν καὶ ἀφ' οὗ ἔφαγεν ὀλίγον μοὶ διηγήθη, ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει μου, τάδε:

Β'.

«Ὁ πατέρας μου εἶνε 'πεθαμένος τόσα χρόνια· ἡ μητέρα μου ἔμεινε μὲ τρία ἀγόρια καὶ μὲ τρία κορίτσια. Τὸ πεζὸ μεγάλο ἀπὸ τὰ παιδία ἤτανε ἡ Φρόσω μας, δεκαεννιὰ χρονῶνε. Δὲν εἶνε τώρα δύο μῆνες 'ποῦ ἀρραβωνιάσθηκε μ' ἕνα μανάβη, τὸν Δῆμο καὶ αὔριον τὴν Κυριακὴν ἤθελε νὰ στεφανωθῇ.

Αὐτὴ τὴ 'βδομάδα εἴχαμε πολλαὶς δουλειαὶς γιατὶ 'τοιμαζαμε τὰ προικιὰ τῆς Φρόσως μας. Καὶ ἡ μητέρα μου δὲν μὲ ἄφησε νὰ 'πάγω αὐτὴ τὴ 'βδομάδα σχολεῖο γιὰ νὰ βοηθάω κι' ἐγὼ 'στὸ σπίτι σ' αὐταὶς τῆς δουλειαίς.

Ἀπόψε πρὶν νὰ φᾶμε εἶχε 'ρθῇ ὁ Δῆμος σπίτι μας γιὰ νὰ καθήσῃ 'λιγάκι. Τὰ δύο μεγάλα ἀδέλφια μου δὲν ἤσανε σπίτι ἀλλὰ στὸ μαγαζί, γιατί ὁ ἕνας δουλεύει σὲ παπουτσίδικο, κι' ὁ ἄλλος σὲ ξυλάδικο καὶ ἐπειδὴ κ' ἤτανε Σάββατο ἀργοῦσανε, καθὼς πάντα κάθε Σαββατο, γιὰ νὰ πληρωθοῦνε. Τὸ τρίτο μας ἀγόρι εἶνε μικρὸ ἀκόμη καὶ δὲν κάνει τίποτε, μόνε σχολεῖο πάει. Τὸ παίρνω 'γὼ μαζύ μου. Ἤμασθε τὸ λοιπὸν ἡ μητέρα μας, ἡ Φρόσω, ὁ Δῆμος, τὸ μικρότερο ἀδελφάκι μου ὁ Τάσος κι' ἐγώ. Ἐβάλαμε νὰ φᾶμε. Ὁ Δῆμος ἔλεγε πῶς ἀπόψε θὰ ἔχωμε βροχὴ γιατὶ ὁ οὐρανὸς ἔξω ἤτανε κατάμαυρος, καὶ οὔτε τὸ δάχτυλό του κάνεις δὲν ἔβλεπε.

Τὸ σπίτι μας ἤτανε παλαιὸ καὶ εἶνε ἀποκάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι, ἐκεῖ 'ποῦ 'νε κι' ἄλλα σπιτάκια. Ἐδίναμε, ἔτσι ἄκουγα τὴν μητέρα μου νὰ λέγῃ, γιὰ δυὸ κάμαρες εἰκοσιπέντε δραχμαίς. Ἅμα 'φάγαμε, ἐμεῖς τὰ δυὸ μικρὰ ἀφ' οὗ εἴχαμε κι' ὅλας κουρασθῇ, ἐπέσαμε νὰ κοιμηθοῦμε γιατὶ 'ξημέρωνε καὶ Κυριακὴ καὶ θὰ πηγαίναμε καὶ στὴν Ἐκκλησία. Ἐμένα ὅμως δὲν μοῦ ἐρχότανε ὕπνος καὶ ἔτσι καθὼς ἤμουνα 'ξαπλωμένη χάμου στὸ στρῶμά μου ἄκουγα καὶ τί 'λέγανε. Μιλήσανε γιὰ τὸν αὐριανὸ γάμο τῆς Φρόσως μας καὶ γιὰ τῆς ἑτοιμασίαις ἂν λείπῃ τίποτις.

Ἔξαφνα 'κεῖ πέρα ποῦ μιλούσανε βλέπομε καὶ ἀστράφτει μιὰ μεγάλη ἀστραπὴ καὶ ὕστερ' ἀπὸ ὀλίγο ἀκοῦμε καὶ τὴ βροντή. Δὲν 'πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἀρχίζει ἡ βροχὴ νὰ πέφτῃ 'σὰν ἀπὸ τουλοῦμι, θεούλη μου! Τότε 'σηκωθήκαμε ὅλοι κι' ἐτρέξαμε νὰ κλείσωμε τῆς χαραματίδαις καὶ νὰ μαζέψωμε τὸ νερὸ 'ποῦ ἔπεφτε ἀπὸ τὴν σκεπή. Τί ἀνησυχία μεγάλη 'ποῦ εἴχαμε! Ἐμεῖς ἐλπίζαμε πῶς 'σὲ λίγο θὰ πάψῃ ἡ βροχή, μὰ 'κείνη ὅσῳ πήγαινε καὶ τόσῳ περισσότερη ἐγινότανε. Ἡ μητέρα μου ἔλεγε «κακὸ 'ποῦ πάθαμε μὲ τοῦτο τὸ παληόσπιτο. Τώρα θὰ μᾶς γεμίσῃ ὅλο νερά.» Καὶ δὲν ἔλεγε ψέμματα γιατὶ τὸ πατωμα ἤτανε ὅλο νερά. Δὲν περνᾷ πάλι 'λίγος καιρὸς καὶ βλέπουμε ὅλος ὁ τοῖχος ἀπὸ μέσα νὰ ἦνε βρεμμένος καὶ νὰ πέφτουν ἀπὸ τὴ σκεπὴ μερικαὶς πέτρες, καὶ μιὰ ἀπ' αὐταὶς μ' ἐπῆρε 'στὸ πόδι. Ὅλοι τότε 'φοβηθήκαμε. Καὶ δὲν εἴχαμε ἄδικο διότι ὕστερ' ἀπ' ὀλίγο ἀρχίζουν νὰ πέφτουν ὁλόενα πέτρες ἀπὸ τὴ σκεπὴ καὶ τὸ σπίτι νὰ τρίζῃ. — Παναγία μου! καλὲ τί κακὸ 'πάθαμε! ἐφωνάζαμε ὅλοι καὶ ἐφοβούμασθε νὰ μὴ πέσῃ τὸ σπίτι καὶ μᾶς πλακώσῃ ὅλους. Ὁ Δῆμος μόνο μᾶς ἔλεγεν ὅτι δὲν ἤτανε τίποτα καὶ νὰ μὴν ἔχωμε φόβο.

Ἡ βροχὴ ἔπεφτε πάντα, καὶ ἔξω ἀκούγαμε νὰ τρέχουν τὰ νερὰ 'σὰν ποτάμι καὶ νὰ βουΐζουν. Τὸ σπίτι ὁλόενα ἔτριζε καὶ ὁ μικρός μου ἀδελφὸς ὁ Τάσος ἔκλαιγε καὶ ἐφοβώτανε καθὼς καὶ ἐγὼ φοβώμουνα.

Νὰ ἔξαφνα πέφτει ἡ μισὴ σκέπη καὶ κτυπάει τὴν μητέρα μου στὸ κεφάλι τὴν ἀδελφή μου. Τότε 'βάλαμε τῆς φωναίς καὶ φωνάξαμε βοήθεια. Ἀλλὰ 'ποῦ βοήθεια! Ἡ μητέρα μου εἶχε λιγοθυμήσῃ ἀπὸ τοὺς πόνους, μόνο ἡ ἀδελφή μου 'νοοῦσε ἀλλ' ἤτανε τσακισμένη ἀπὸ τὸ κτύπημα. Ὅλη ἡ βροχὴ ἔπεφτε μέσα 'στὸ σπίτι μας καὶ ἐγέμισε νερό. Ὁ Δῆμος εἶχε τρέξῃ καὶ εἶχε σηκώσῃ τὰ χώματα ἀπὸ 'πάνω ἀπὸ τὴν μητέρα μου καὶ ἀπὸ τὴν ἀδελφή μου ἡ ὁποῖαις ἐβογκοῦσαν. Ἐγὼ ἔκλαιγα γιατί καὶ μένα μ' εἶχε κτυπήσῃ μία πέτρα 'στ' ἀριστερό μου πόδι καὶ ἔκανα ὁλόενα τὸ σταυρό μου, καὶ ὁ Τάσος μὲ εἶχεν ἀγκαλιάσῃ μὲ τὰ χεράκια του καὶ εὔγαζε φωναὶς δυναταίς. Ἡ μητέρα μου, ἀφ' οὗ τὴν εὔγαλεν ὁ Δῆμος ἀπὸ 'κεῖ 'ποῦ ἤτανε πλακωμένη, ξελιγοθύμησε καὶ πρῶτός της λόγος ἤτανε «Τὰ παιδιά μου!» Ἐτρέξαμε κοντά της καὶ τὴν ἐφιλούσαμε. Ἤτανε καταιματωμένη καθὼς καὶ ἡ ἀδελφή μου! Ἄχ! μητέρα μου!»

Καὶ τὸ κοράσιον ἔπαυσε τὴν διήγησίν του καὶ ἔκλαιε, καίτοι τὸ αὐτὸ ἔπραττεν ἐν ὅσῳ ἐδιηγεῖτο. Ἤμην καθ' ὑπερβολὴν συγκεκινημένος ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ φρικώδους ἐκείνου δράματος οὐτινος ἀμυδρὰν μόνον εἰκόνα ἡ ἀτυχὴς Φωτεινὴ μοὶ ἔδιδεν.

Ἀφ' οὗ ἠσύχασεν ὀλίγον, ἐπανέλαβε τὴν διακοπεῖσαν διήγησίν της.

«Ἡ βροχὴ ἔτρεχε πεζὸ περισσότερη ἀκόμη, ἤμασθε ὅλοι καταβραγμένοι καὶ ἐκρυώναμεν. Ἐφωνάζαμεν ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἤρχετο ἐκεῖ νὰ μᾶς σώσῃ διότι δὲν 'τολμοῦσαν οἱ ἄλλοι νὰ ὄγοῦν ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Ἡ πέτραις 'πέφταν ἀπὸ τὴ σκεπὴ περισσότεραις καὶ τὸ σπίτι ἔτριζε. Ἔπεφταν καὶ ἀπὸ

τοὺς τοίχους μερικὰ κομμάτια. Ἐγὼ ἐνόμιζα πῶς πλέον πάει 'χαθήκαμε. Δὲν 'μπορούσαμε κι' ὅλας νὰ 'βγοῦμε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας γιὰ νὰ πάμε ἀλλοῦ. Ἔξαφνα 'κεῖ πέρα βλέπουμε καὶ πέφτει ὅλη ἡ σκέπη 'κείνης τῆς κάμαρας 'ποῦ καθώμαστε καὶ μᾶς πλακόνει ὅλους. Ἡ Φρόσω μας ἔμεινε ξερὴ 'στὸν τόπο. Ἡ μητέρα μας τὸ ἴδιο, ἐπρόφθασε μόνον νὰ 'πῇ: «Τὰ παιδιά μου! Φρόσω μου! Δῆμο!...» καὶ 'ξεψύχησεν, ἔτσι μοῦ 'φάνηκεν. Ὁ Δῆμος προσπαθοῦσε νὰ σηκωθῇ γιατὶ ἦτανε βαρειὰ στὸ δεξιὸ χέρι νομίζω χτυπημένος καὶ εἶχε πέσῃ χάμω. Τὰ κομμάτια ἀπὸ τοὺς τοίχους ὅλο 'πέφτανε. Ἐγὼ ἐφώναζα ὅσο 'μποροῦσα καὶ παίρνω καὶ τὸν Τάσο ἀπὸ τὸ χέρι 'ποῦ ἤτανε κι' αὐτὸς χτυπημένος καὶ ἔτρεξα νὰ φύγω γιατὶ 'πῆγα νὰ τρελλαθῶ πειά. Ἤτανε ὅμως σκοτεινὰ καὶ ἐκεῖ 'ποῦ νόμιζα ὅτι ἤτανε ἡ θύρα κτυπᾷ 'στὸν τοῖχο ὁ Τάσος καὶ μένει ξερός. Οὔτε ὤχ! δὲν εἶπεν. Ἐγὼ ἄνοιξα τὴν θύρα καὶ 'σὰν τρελλὴ 'βγῆκα ἔξω. Τότε ἀκούω ἕνα φοβερὸ κρότο καὶ βλέπω νὰ πέφτῃ ὁ ἕνας τοῖχος τοῦ σπιτιοῦ, Ἔξω βροχή, κατακλυσμός. Τόσο φοβήθηκα ὥστε ἄρχισα νὰ φωνάζω καὶ νὰ τρέχω χωρὶς νὰ 'ξεύρω ποῦ πηγαίνω. Φοβώμουνα μήπως πνιγῶ κι' ὅλας γιατὶ τὸ νερὸ 'στοὺς δρόμους ἔτρεχε 'σὰν ποτάμι. Ἔτρεχα, ἔτρεχα, ὡς 'ποῦ ἀπόστασα πειὰ καὶ δὲν 'μποροῦσα καὶ νὰ περπατήσω γιατὶ μὲ πονοῦσε καὶ τὸ πόδι μου καὶ 'σὰν ξερὴ ἔπεσα ἐπάνω 'σ ἐκεῖνες τῆς σκάλαις. Ἐκεῖ ἤμουνα κάμποση ὥρα ἕως ὅτου μ' ηὕρατε πλέον ἐσεῖς.»

Γ'.

Καθησύχασα τὸ ἀτυχὲς κοράσιον καὶ τῷ ὑπεσχέθην νὰ εὕρω τοὺς οἰκείους του τὴν ἐπαύριον. Τῇ εἶπον νὰ ὑπάγῃ νὰ κατακλιθῇ ἀλλ' ἐκείνη ἐπέμενε νὰ κάθηται ἐπὶ τοῦ καθήσματός του καὶ νὰ κλαίῃ. Εἶδον ὅτι οὐδὲν θὰ ἔπραττον ἐπιμένων καὶ τὴν ἀφῆκα. Μετ' ὀλίγον τὰ δάκρυά της ἔπαυσαν νὰ ῥέωσι καὶ κατελήφθη ὑπὸ ὕπνου. Ἡ ὡραία κεφαλή της ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τοῦ καθήσματος καὶ ἀνεπαύθη ἐκ τῶν τόσων κόπων καὶ ἀγωνιῶν τῆς νυκτὸς ἐκείνης. Τὴν ἔλαβον ἡσύχως ὕστερον βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας καὶ ἐποποθέτησα αὐτὴν ἐπί τινος ἀνακλίντρου.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας μόλις ἠγέρθην μετέβην νὰ ἴδω τὴν Φωτεινήν. Εἶχεν ἐξυπνήσῃ ἀλλ' ἐπύρεσσε καὶ παρελήρει. Ἐκάλεσα τὸν ἰατρὸν ὅστις μ' εἶπεν ὅτι δὲν εἶχε σχεδὸν τίποτε καὶ ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἐθεραπεύετο.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἶχον ἴδῃ καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι κατέῤῥευσαν οἰκίσκοι τινὲς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν. Μετέβην ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καταστροφῆς διὰ νὰ ἴδω καὶ μάθω τὰ περὶ τῆς οἰκογενείας τῆς Φωτεινῆς. Εἶδον τὸν καταπεσόντα οἰκίσκον τῆς ἀτυχοῦς κόρης. Τρία πτώματα εἶχον ἀνευρεθῇ· τὸ τῆς μητρὸς τῆς Φωτεινῆς, τὸ τῆς ἀδελφῆς της Φρόσως καὶ τὸ τοῦ μικροῦ Τάσου. Ὁ Δῆμος εἶχε σωθῇ, ὡς ἔμαθον. Τὰ πτώματα τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων εἶχον μεταφερθῇ εἰς ἕτερον οἶκον ἔνθα τὰ ἡτοίμαζον νὰ ταφῶσιν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν θρήνων πλείστων γυναικῶν καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν τῆς δυστήνου Φωτεινῆς.

Ἀνησύχουν λίαν περὶ τῆς Φωτεινῆς ἀγνοοῦντες τί ἀπέγινε. Τοὺς καθησύχασα εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι εὑρίσκετο παρ' ἐμοὶ καὶ ὅτι κακοδιαθετοῦσα θὰ ἤρχετο μετά τινας ἡμέρας. Μὴ εὑρὼν τὸν Δῆμον παρήγγειλα νὰ τῷ εἴπωσι νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Τὴν ἐπαύριον ἐν ᾧ ἐκαθήμην εἰς τὸ γραφεῖόν μου παρουσιάζεται νέος ὑψηλοῦ ἀναστήματος, φορῶν πενθίμην ἐργάτου ἐνδυμασίαν καὶ δεδεμένην ἔχων τὴν δεξιὰν χεῖραν. Ἐνόησα ὅτι οὗτος θὰ ἦτο ὁ Δῆμος· καὶ ὄντως αὐτὸς ἦτο.

Ἤρχετο νὰ συμπαραλάβῃ τὴν Φωτεινήν. Ἐπειδὴ δ' εἶχε μάθῃ ὅτι τὸ κοράσιον δὲν ἦτο πολὺ καλὰ εἶχε φέρῃ καὶ ἄμαξαν. Ἐκάλεσα τὴν Φωτεινήν, ἥτις εὐθὺς ἦλθε μὲ ὠχρὸν τὸ πρόσωπον. Μόλις εἶδεν αὐτόν:

— Δῆμό μου, σὺ εἶσαι; ἀνέκραξεν ὁρμῶσα καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐκεῖνος ἔπραξεν. Ἐσώθηκες λοιπόν; Οἱ ἄλλ ι πῶς εἶνε;

— Ὅταν θὰ πᾶμε σπίτι θὰ τὰ μάθῃς, ταλαίπωρο παιδί, τῇ εἶπεν ἐκεῖνος.

Ἡ Φωτεινὴ ἡτοιμάσθη ν' ἀναχωρήσῃ καὶ μ' ἀποχαιρέτισε δακρυῤῥοοῦσα. Ἠσπάσθη εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης τὴν χεῖρά μου καὶ μ' εἶπε μὲ τὴν παιδικήν της ζωηρότητα χιλιάκις «Εὐχαριστῶ». Ὁ ἐργάτης ἐπίσης μοὶ ἔσφιξε διὰ τῆς ἀριστερᾶς του χειρὸς τὴν χεῖρα λέγων μοι ὅτι ἐφ' ὅρου ζωῆς θὰ μ' εὐγνωμόνῃ καὶ ἀμφότεροι ἐξῆλθον.

Ἤμην λίαν συγκεκινημένος διότι ἡ τυχὴ τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου κορασίου μ' εἶχε κινήσῃ μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον. Μετέβην εἰς τὸ παράθυρον θεόμενος τὸν Δῆμον καὶ τὴν μικρὰν εἰσερχομένους εἰς τὴν ἅμαξαν ὅτε ἡ Φωτεινὴ ἠρώτα πάλιν:

— Λοιπὸν τί θὰ μάθω σπίτι;

Καὶ ὁ Δῆμος θεωρῶν αὐτὴν μὲ τεθλιμμένον ὕφος ἐπανελάμβανε:

— Ταλαίπωρο παιδί!!...

Ἡ Φωτεινὴ μὲ εἶδε καὶ μ' ἔκαμε διὰ τῆς χειρὸς σημεῖον ἀποχαιρετισμοῦ. Ἐστήριξα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὑάλων τοῦ παραθύρου μου καὶ ἐθεώρουν μελαγχολικῷ τῷ βλέμματι τὴν ἀναχωροῦσαν ἅμαξαν. Ἔμεινα ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν κατεχόμενος ὑπὸ μυρίων σκέψεων καὶ ὅτε ἀνήγειρα τὴν κεφαλὴν δύο δάκρυα ἔῤῥεον ἐπὶ τῶν παρειῶν μου ἀναλογιζόμενος τί θὰ ἐμάνθανεν ἡ ἀτυχὴς Φωτεινὴ εἰς τὸν νέον οἰκόν της καὶ ἐπανέλαβον μηχανικῶς καὶ ἐγὼ τὸ τοῦ Δήμου ἐκεῖνο.

— «Ταλαίπωρο παιδί!!!....» Γ. Α. Β.

ΓΝΩΜΙΚΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΕΟΥΧΤΕΡΣΛΕΒΕΝ

Ἡ συνείδησις ἡ ἀποδίδουσα πολλὴν ἀξίαν εἰς τὴν ἰδίαν προσωπικότητα, δύναται νὰ γίνῃ αἰτία ὑποχονδρίας, ἐὰν δὲν ἀντισταθμίζηται ὑπὸ μεγάλης ἐνεργητικότητος.

Ἀπαιτεῖται δύναμις πνευματικὴ καὶ βαθεία ἠθικότης, ἵνα διατηρήσῃ τις τὴν ἐνεργητικὴν ἀταραξίαν, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα τῶν περιπετειῶν καὶ καταιγίδων, δίδει στήριγμα εἰς τὴν μελέτην, ἡ ὁποία εἶνε ἀρχὴ καὶ ἀναγκαία συνθήκη τῆς εὐδαιμονίας.

Ἡ ὑποχονδρία εἶνε ἐγωϊσμός. Ὁ ποιητὴς συνειθισμένος ν' ἀναδιφᾷ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, νὰ ποιῇ ἑαυτὸν τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ὁ ποιητὴς λέγομεν γίνεται συνήθως λείᾳ τῆς φρικτῆς ταύτης μάστιγος. Ἐγνώρισα ἕνα τῶν ἀνθρώπων τούτων, πεπροικισμένον μὲ τὰ ὑψηλὰ ἅμα καὶ ὀλέθρια ταῦτα δῶρα, πολιορκούμενον ἀπὸ τὰς βασάνους τῆς μελαγχολίας. Δὲν κατώρθωσε ν' ἀπαλλάττηται ἐπὶ στιγμάς τινας εἰμὴ μελετῶν τὴν ἱστορίαν καὶ ἐνδιαφερόμενος ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὰς γενικὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ φάρμακον τοῦτο ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τελείαν θεραπείαν, ἐὰν ἐγίνετο χρῆσις αὐτοῦ ἐν καιρῷ.

Πᾶς ἄνθρωπος φέρει ἐν ἑαυτῷ σπέρμα παραφροσύνης. Ἡ γαλήνη τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἐργασία εἶνε τὰ μόνα ἱκανὰ μέσα, ὅπως ἐμποδίσωσιν τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Ἡ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἐργασία εἶνε ἡ μήτηρ τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως. Αὕτη γεννᾷ τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐν τῇ ἡσυχίᾳ μόνῃ αὔξεται τὸ ἀβρὸν τῆς εὐημερίας φυτόν.

Θεωρήσατε τὰ παθήματα ὡς δοκιμασίας. Τοῦτο εἶνε καὶ ἔσεται αἰωνίως ἡ ὡραιοτέρα καὶ ἡ γονιμωτέρα θεωρία· ἠθικοποιεῖ δὲ καὶ ἐνδυναμόνει τὸν ἄνθρωπον.

Τὰ βιβλία εἶνε δίοπτρα, δι' ὧν βλέπει τις τὸν κόσμον. Εἶνε ἀναγκαῖα διὰ τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσιν ἀσθενῆ τὴν ὅρασιν, διότι ἐνδυναμόνουσι καὶ διατηροῦσιν αὐτήν.

Ὁ Hippl εἶπεν «ἡ βαθεῖα μελέτη συνειθίζει τὴν ψυχὴν νὰ ζῇ ἐκτὸς τοῦ περικαλύμματος τοῦ σώματος καὶ τοιούτῳ τρόπῳ παρασκευάζει αὐτὴν διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν.

Οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἀπολαύσας ἡμέραν τινα εὐδαιμονίαν ἀπροσδόκητον. Σκέφθητε ἐπὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς τύχης καὶ μὴ ἀπελπίζεσθέ ποτε· ἡ ἀνάμνησις θέλει ἀναγεννηθῇ ἐν ὑμῖν καὶ θέλει διατηρήσει τὴν ἐλπίδα.

ΠΟΙΗΣΙΣ

«Ω! ΔΙΑΤΙ Ο ΜΑΙΟΣ;»

Ὦ! διατί ὁ Μάϊος δὲν θάλλει αἰωνίως
Καὶ πάντοτε δὲν μειδιᾷ ἡ χαρωπὴ μορφή του;
Ὦ! διατί ὡς τῶν θνητῶν παρέρχεται ὁ βίος,
Ἡ χλόη του τὰ ῥόδα του κ' ἡ δροσερὰ πνοή του;

Ὦ! διατί ὁ Μάϊος παρέρχεται ταχέως,
Κ' ἡ δρόσος του ξηραίνεται κ' ἀπέρχεται τὸ θέρος;
Καὶ εἶτα παρακολουθεῖ βαρὺς χειμὼν βραδέως,
Καὶ ψῦχος, πάγη, καὶ χιὼν δεσπόζουσι προσκαίρως;

Φεῦ! πάντα εἶν' ἐφήμερα, πλὴν ἀνηβᾷ ἡ φύσις
Τὸ ἔαρ ἐπανέρχεται ὁ Μάϊος ἐπίσης,
Καὶ τῶν θνητῶν ἀγάλλεται τὸ ἔαρ ἡ καρδία,
Καὶ ἡ ζωὴ ποικίλλεται, δὲν μένει ἡ ἰδία.

Ἂν ἦτο ἔαρ πάντοτε καὶ πάντοτε νεότης,
Ἐὰν ὁ βίος τῶν θνητῶν ἔρρεε μονοτόνως
Ἂν ἄνευ λύπης καὶ χαρᾶς ἦτο ἡ ἀνθρωπότης
Ὦ! πόσον τότε κατηφὴς θὰ ἔρρεεν ὁ χρόνος.

Ο. Ι. Ιασονιδης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Πολλὰς ὑπέστης τλήμων μου καρδία συγκινήσεις
Καὶ σπαίρουσα ἐκ τῶν δεινῶν ἀγρίως συνετρίβης,
Ἀπώλεσας τῶν πόθων σου τὰς τόσας διαχύσεις,
Πρὶν ἀπολαύσεις τὴν ζωήν, τὰ θέλγητρα τῆς ἥβης·
Καὶ ἤδη ὡς ἐρείπιον οἰκτρὰ συντετριμμένη,
Κύψον καὶ ἴδε, τάφου πλάξ, καὶ λήθη σ' ἀναμένει

Ὁ τάφος καὶ ἡ μαύρη πλάξ, ἐπέπρωτο καὶ μόνον,
Νὰ εἶναι ὅρμος καὶ λιμὴν τῶν ταλαιπωρηθέντων,
Ὁ τάφος καὶ ἡ μαύρη πλάξ, πραΰνει πάντα πόνον,
Τῶν ἐξ ἀπείρων πικριῶν ἀπογοητευθέντων·
Ἐκεῖ ὑπὸ τὰ χώματα καὶ τὰ σκιὰ ἐρέβη,
Λήγει ὁ γρίφος τῆς ζωῆς, τοῦ βίου μας ἡ χλεύη.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἔτος Δ'. σελ. 721, στήλ. 6', στίχ. 18 *Ἰωάννην* ἀντὶ Δῆμον.—Αὐτόθι 28 *Ἀγοριανιτῶν* ἀντὶ Ἀγοριανιατῶν. — Αὐτόθι 20 *ἰσχυρὸς* ἀντὶ ἰσχυρός. — Σελ. 722, α', 8 *ὡς δῆθεν φίλος* ἀντὶ ὡς φίλος.—Αὐτόθι 24 *ἐπιζῶν* ἀντὶ ἐπιζών.—Αὐτόθι 6', 20 *εὐμενεῖς* ἀντὶ εὐμενῆς.—Σελ. 723, α', 23 *δ'* ἀντὶ δι'.—Αὐτόθι α', 37 *εἰπὼν* ἀντὶ εἰπὼν.—Αὐτόθι 6', 24 *καὶ Χαλκωμάταν* ἀντὶ εἰς Χαλκωμάταν.—Αὐτόθι 41 *Σπερχειόν* ἀντὶ Σπερχιόν.—Σελ. 724, α', 41 *Μουσταφάμπεη* ἀντὶ Μουυταφάμπεη.—Σελ. 725, α', 31 *ἐκφοβήσωσι* ἀντὶ ἐκφοβίσωσι.—Αὐτόθι *ἱππεῖς καὶ* ἀντὶ ἱππεῖς μὲν καὶ.—Αὐτόθι 6', 13 *δερβίσην* ἀντὶ δερβίση.—726, α', 25 *τὸν* ἀντὶ τοὺς.—730 α', 9 *Ἀλησάκου* ἀντὶ Ἀλησάκῳ.—Αὐτόθι 24 *ἤναψαν* ἀντὶ ἤναψαν.—731, 6', 2 *Λεγράνδιος* ἀντὶ Γεγράνδιος. — Αὐτόθι 49 *Legrand* ἀντὶ Legrande. — 732, α', 19 *χαλεπωτάτην* ἀντὶ χαλεπωτάτων. — Αὐτόθι 6', 23 *Τρακας ἐτιμήθη· καὶ τῇ μὲν* ἀντὶ Τράκας τῇ μὲν.—733, α', 3 *ἐπικείμενον* ἀντὶ ὑποκείμενον. — Αὐτόθι 6', 2 *ἀντιλέξαντος* ἀντὶ ἀντελέξαντος.—Αὐτόθι 16 *ἐκφοβήσῃ* ἀντὶ ἐκφοβίσῃ. — 784, α', *Ἄμφισσαν* ἀντὶ Ἀμφίσσαν.—Αὐτόθι 6., 4 *Καλλιδρόμου* ἀντὶ Κοιλλιδρόμου.—735, α', 4 *αὐτοῦ* ἀντὶ αὐτοῦ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Δ'. ΤΟΜΟΥ

Πρόλογος σελ. 577—578. Ἐπίλογος σελ. 737—738.

Φιλοσοφικά.

Περὶ ἐλευθερίας σελ. 581—586, 606—607, 618—620.

Ἱστορικά.

Ἡ σφαγὴ τῆς νήσου Σαμοθράκης τῷ 1621 σελ. 648—650.
Ἱστορικὰ Ἐπανορθώματα σελ. 693—698, 721—726, 729.
Ἱστορικαὶ Παρατηρήσεις σελ. 678—681, 713—715, 726—728, 734—736.

Ἀρχαιολογικά.

Περὶ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἀρχαιολογικοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου σελ. 647—648.
Συμβολαί τινες περὶ τῆς τοπογραφίας τοῦ Πειραιῶς σελ. 673—678, 689—693, 705—709.
Αἱ τράπεζαι ἐν τῇ ἀρχαιότητι σελ. 684.

Ἐπιστημονικαὶ μελέται καὶ ὁδηγίαι.

Πρόχειρος θεραπευτικὴ τοῦ βηχὸς σελ. 640.

Διηγήματα.

Μεταξὺ ὀμίχλης καὶ σκιῶν σελ. 650—652.
Ἀπομνημονεύματα σελ. 653—656, 668—671, 686—688.
Ἡ Ἐλοΐζα σελ. 665—667. Φωτεινὴ σελ. 736, 740—742. Χίμαιρα σελ. 740—741.

Φιλολογικὰ καὶ Καλλιτεχνικά.

Ἐπιστολὴ περὶ Δραματικῆς σελ. 597.
Δύω ἐπεισόδια τοῦ «Θείου Ποιήματος» τοῦ Δάντου σελὶς 613—618.
Καλλιτεχνικὴ Σελὶς, Κ. Βολωνάκης σελ. 633 636.
Οἱ Συρμοὶ τῶν Ἀνθέων σελ. 661—663.

Ἱστορικὰ ἐπεισόδια καὶ ἐλαφραὶ διατριβαί.

Περὶ τῶν προφητικῶν Ἡμερολογίων σελ. 586—589, 605-606.
Περίεργον ἱστορικὸν σελ. 589—590.
Τὸ χρῆμα σελ. 590.
Πῶς ἐργάζονται οἱ συγγραφεῖς σελ. 608.
Ἀλεξάνδρου Πούσκιν ἱστορία ἀποθανούσης πριγκηπίσσης καὶ ἱπποτῶν σελ. 620—624.

Βιογραφικαὶ μελέται καὶ σημειώσεις.

Ὁ ναύαρχος Λεζὲν σελ. 84.
Ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ σελ. 85.
Λεωνίδα Πετροπουλάκη σελ. 602—604.
Περὶ τῆς οἰκογενείας Πετροπουλάκη καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Μάνης σελ. 631—632, 645—647.
Ἐρρίκος Σχλείμαν σελ. 664—665.

Ἤθη καὶ ἔθιμα ἱστορικά.

Τινὰ περὶ τῶν Σκώτων καὶ περὶ τῶν ποικιλοχρόων ἐνδυμάτων αὐτῶν σελ. 578—581, 593—596.
Ἐπίσκεψις τοῦ Ἐφεστίου Θεοῦ τῆς φυλῆς τῶν Ταοσσὲ σελ. 636—639.
Ἡ γυμναστικὴ παρὰ τοῖς Κινέζοις σελ. 703—704.

Βιβλιογραφία.

Περὶ τῶν Περσικῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Δόκτορος Doudall σελ. 607—608. Περὶ χρωματολογίας σελ. 738—740.
Πάνθεον ἐξόχων νόων σελ. 639—640.
Ἡμερολόγιον Κ. Φ. Σκόκου σελ. 667—668.
Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολογ. Σύλλογος καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ ἐργασίαι σελ. 684—686.

Ποικίλα. Σύμμικτα.

Σελ. 591, σελ. 624, σελ. 652—653, σελ. 668, σελ. 686, σελ. 728.

Γνωμικά.

Ἐκ τῶν τοῦ Ε. Φεουχτερσλέβεν.

Νεκρολογίαι.

Ἰάκωβος Ἴουγκ. Γίψων. σελ. 663—664.

Ἀνθοκομία.

Περὶ τῆς συγκομιδῆς τῶν ἀνθέων τῆς χρυσομηλέας. σελ. 590—591.

Αἰσθητικαὶ Μελέται.

Ὁ Φαῦστος Ἑλληνιστί. σελ. 681—684, 698—703, 709—713.

Ποιήσεις.

Σὲ ἐννοῶ σελ. 591—592. Ἡ Ἐπάνοδος τῷ κ. Paul. Deroulede. σελ. 592. Τί πταίω; σελ. 592. Στὴ Γιορτή της σελ. 592. Γιὰ τὴ Μικρή. σελ. 608. Τῇ φιλτάτῃ μου σελ. 608 Γιατὶ νὰ φύγης σελ. 624. Στὸ μισεμό της σελ. 624. Τῶν τραγουδῶν ἡ Δύναμις σελ. 640. Σ' ἐμέ. σελ. 640. Ἐκ τῶν ἀγρυπνιῶν. σελ. 656. Τὸ Δῶρο σου. σελ. 656. Ὁ Σμυρναῖος Χασάπης. σελ. 671—672. Δύο πουλάκια σελ. 672. Ποῦ εἶνε; σελ. 672. Τῷ Ἀνδρί. σελ. 672. Καὶ Ὅμως. σελ. 672, Στόνος. σελ. 688. Γιὰ τὴ Μικρή. σελ. 688. Ἀποχωρισμός. σελ. 688. Εἰς τὸ Λεύκωμα τῆς Δεσποινίδος Β. Ζ. σελ. 704. Πρὸς τὴν Σελήνην. σελ. 704. Σ' ἕνα μονάκριβο Πανσέ. σελ. 780. Μάϊος σελ. 743.

Εἰκόνες.

Ὁ Ναύαρχον Λεζὲν σελ. 84. Ὁ Στρατηγὸς Βοσσέρ. σελ. 85. Λεωνίδας Πετροπουλάκης σελ. 601. Ὄθων Κακλαμάνος σελ. 632. Κομνᾶς Δ. Τράκας. σελ. 721.

Δράματα.

Σχιλλέρου Δὸν Κάρολος. Πρᾶξις δευτέρα σελ. 597—601, 609—613, 625—631, 641—645, 657—661.